

est sicut agens, mulier sicut patiens; Deo autem competit agere et non pati; unde magis congruit ut Deus miraculose suppleat id quod deest ex parte viri, quam id quod deest ex parte mulieris.

Et per hoc patet responsio ad objecta.

QUAESTIO XI.

Deinde ultimo quaesitum est de creatura pure corporali; utrum scilicet caelum empyreum habeat influentiam super alia corpora.

ARTICULUS XIX.

Utrum caelum empyreum habeat influentiam super alia corpora. — (3 part., quaest. 66, art. 5, ad 2; Phil. 4, lec. 7; et 1, dist., 3, quaest. 2, art. 3.)

Et videtur quod non. Quia omne corpus quod naturaliter influit in alia corpora, per prius influit in propinquas quam in remota. Si ergo caelum empyreum influeret in corpora inferiora, per prius influeret in caelum aequum, quod est sibi propinquius, quam in caelum sidereum. Sed hoc videtur esse inconveniens: quia caelum sidereum similis est caelo empyreo, cum neutrum sit de natura quatuor elementorum, quam caelum aequum, quod est de natura quatuor elementorum; quia illae aquae dicuntur ibi positae ad refrigerandum calorem proveniente ex motu caeli; ratione cuius Saturnus, qui est altior inter planetas, dicitur habere frigiditatem. Non ergo caelum empyreum influit in corpora inferiora.

Sed contra est quod in libro de Intelligentiis dicitur, quod *omne quod influit in alia, est lux, vel lucem habens*; et in commento dicitur, quod *omnis influentia est per virtutem lucis*. Sed caelum empyreum maxime habet lucem inter alia corpora. Ergo in alia corpora influit.

Respondeo dicendum, quod quidam ponunt caelum empyreum non habere influentiam in aliqua corpora, quia non est institutum ad effectus naturales, sed ad hoc quod sit locus beatorum. Et hoc quidem mihi aliquando visum est.

Sed diligentius considerans, magis videtur dicendum quod influat in corpora inferiora, quia totum universum est unum unitate ordinis, ut patet per Philosophum, xii Metaph. (text. com. 52). Haec autem unitas ordinis attenditur secundum quod quodam ordine reguntur corporalia per spiritualia, et

inferiora corpora per superiora, ut Augustinus dicit in III de Trinit. Unde, si caelum empyreum non influeret in corpora inferiora, caelum empyreum non contineretur sub unitate universi: quod est inconveniens. Videtur autem proprius effectus ejus esse perpetuitas et permansio in inferioribus corporibus. Nam secundum Philosophum in xi Metaph. (text. com. 43), in caelo sunt principaliter duo motus. Quorum unus est ab oriente in occidentem, qui vocatur diurnus, et est super polos aequinoctialis; et quia iste est uniformis, causat perpetuitatem in inferioribus motibus. Alius autem motus est ab occidente in orientem, quo movetur sol et alii planetae, qui est super polos zodiaci, per quem planetae accedunt et recedunt a nobis; unde iste motus proprie causat differentiam generationis et corruptionis, et caeterorum motuum in istis inferioribus: et sic continuatur generatio et corruptio horum inferiorum quosque Deus vult: quae quidem quantum ad continuitatem causatur a primo motu, quantum autem ad contrarietatem a secundo. Sicut autem uniformitas motus praecedit difformitatem; ita etiam unitas quietis praecedit uniformitatem motus: quia moveri est se aliter habere nunc quam prius; quiescere autem est eo modo se habere nunc ut prius; et sic quies habet puram unitatem. Uniformitas autem motus habet unitatem cum diversitate: et ideo primum caelum, scilicet empyreum, singulariter per suam quietem influit; secundum autem caelum, quod dicitur aequum, per suum motum uniformem; tertium autem caelum, scilicet sidereum, per suum motum difformem. Hoc autem est proprium huic corpori: quod influat absque motu, in quantum est supremum, attingens quodammodo ordinem substantiarum spiritualium; prout Dionysius dicit, ii cap. de div. Nom., quod divina sapientia conjungit principia secundorum finibus primorum.

Ad primum ergo dicendum, quod caelum empyreum magis influit in caelum aequum quam in inferiora corpora, in quantum scilicet caelum aequum plus recipit de influentia caeli empyrei, ut uniformitas motus ostendit; unde etiam magis convenit cum caelo empyreo ratione suae uniformitatis quam caelum sidereum. Est autem de caelestibus corporibus duplex opinio. Una scilicet, quod sint de natura elementorum; secundum quam caelum empyreum esset de natura ignis, caelum aequum de natura aquae vel aeris; caelum autem sidereum est compositum ex utraque natura; quia in parte est lucidum, in parte diaphanum; et ad hanc opinionem pertinet quod dicitur aquas esse ibi ad infrigidandum. Alia autem est opinio, quod corpora caelestia non sunt de natura quatuor elementorum, sed quinta essentia; secundum quam etiam caelum aequum non est de natura quatuor elementorum, sed dicitur aequum prop-

ter diaphaneitatem, sicut dicitur caelum empyreum, idest igneum, propter lumen.

Contrarium concedimus: quamvis liber de intelligentiis non sit auctoritatis alicujus; nec etiam verum sit quod omnis influxus sit ratione lucis, nisi lux metaphorice accipiatur pro omni actu, prout omne agens agit in quantum est ens actu. Vel hoc potest esse verum in solis corporalibus, in quibus proprie dicitur lux, in quantum scilicet lux corporalis est forma primi corporis agentis, scilicet caeli, cujus virtute omnia corpora inferiora agunt.

Et haec ad praesens dicta sufficiant.

QUODLIBETUM SEPTIMUM

QUAESTIO I.

Quaesitum est de tribus. Primo quaedam pertinentia ad substantias spirituales. Secundo quaedam pertinentia ad sacramentum altaris. Tertio quaedam pertinentia ad corpora damnatorum. Circa substantias quaerebatur: Primo de cognitione earum. Secundo de fruitione animae Christi tempore passionis. Tertio de pluralitate in substantiis spiritualibus inventa. Circa primum quaerebantur quatuor: 1° utrum aliquis intellectus creatus possit divinam essentiam videre immediate; 2° utrum intellectus creatus possit simul plura intelligere; 3° utrum intellectus angelicus possit intelligere singularia; 4° utrum notitia, quam Augustinus dicit prolem mentis, sit accidens, vel non.

ARTICULUS I.

Utrum aliquis intellectus creatus possit divinam essentiam immediate videre. — (1 part., quaest. 12, art. 2, et art. 4, ad 3; de Verit. quaest. 9; et 4, dist. 49, quaest. 2, art. 1; et 2-2, quaest. 175, art. 3.)

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod nullus intellectus creatus possit divinam essentiam immediate videre. Intellectus enim creatus, cum indifferenter se habeat ad omnia intelligibilia, non potest cognoscere determinate aliquid, nisi per objectum suum determinetur. Sed divina essentia non est objectum quod possit intellectum determinare, quia est summum in entibus, et maxime generalitatis, et nullo modo determinatum. Ergo intellectus creatus ipsam videre non potest.

2. Praeterea, ad hoc quod intellectus cognoscat aliquid, oportet quod fiat in actu: nihil enim operatur secundum quod est in potentia, sed secundum quod est in actu. Intellectus autem non fit in actu nisi secundum quod intelligibili informatur. Cum ergo essentia divina non possit per se ipsam informare intellectum, ut formaliter faciat ipsum esse in actu: oportet, si debet per intellectum cognosci, quod per aliquam sui similitudinem intellectum informet ad hoc quod cognoscatur; et ita non poterit immediate nisi per similitudinem videri.